והלא מצרף. ולירא לשנויי בשלא הגיע[א] לצירוף[ב] כדמשני בפרק אמר להם הממונה (יומא דף לד: וסס)[ג] דסתם מיחם[ד] הגיע לצירוף הוא: **מידי מיחם שפינה הימנו מים קתני המיחם שפינהו קתני.** תימה והכתיב ופנו את הבית (ויקרא יד)[ה] ואנכי פיתי הבית (בראשית כד) סולו פנו דרך (ישעיה מ:)[ו] וכן בש"ס[ז] פנו מקום לבר ליוסף שאינו מפנה אלא מה שבתוכם וי"ל כיון דבכמה מקומות הוזכר פינוי על הדבר המפנין כגון[ח] המפנה תפליו מזוית לזוית[ט] מפנין ד' וה' קופות[י] פנו כליס (מבינא) הטומאה[יא] (תענ)[יב] ועתיד לפנותו לא הוה ליה למנקט פינהו אלא פנה ממנו מים כיון דאינה למיטעי: **מיחם שפינה ממנו מים לא יתן לתוכו מים כל עיקר מפני שמצרף ורבי יהודה היא.** אבל לר"ש שרי אע"פ שמצרף כיון דאינו מבשל כגון שיש בו מים הרבה שאין המיחם מספיק לבשל רוב המים שבתוכו כדאשכחן בפרק אמר להם הממונה (יומא דף לד: וסס) שאין מבשל ומצרף דקאמר רבי יהודה מביאין עששיות של ברזל ומטילין לתוך המים שתפיג צינתן ולא יהא מצרף אלא כלי הבית. תוס' הרא"ש. ה. אע"פ שאינו מפנה אלא כלי הבית. תוס' הרא"ש. ו. דהיינו שמפנה הדרך ומסלק האבנים. תוס' הרא"ש. וכי תימא לשון תורה לחוד. ריטב"א. ז. ואין עתיד לפנותו, עפר. תוס' הרא"ש. ח. במתכוין. תוס' הרא"ש. ט. אפי' במתכוין. תוס' הרא"ש. י. הלכך כשאין מתכוין, מותר. תוס' הרא"ש. יא. [דאיתא התם] כל היכא דכי מכוין איכא איסורא דאורייתא גזר ר"ש אבל בחריץ דליכא איסורא דאורייתא לא גזר". [אפ"ה אסר ר' יהודה דבר שאין מתכוין. תוס' הרא"ש. יב. נהי דמצי למימר דניחא לי' למיפרך דאביי אדאביי, ספי הו"ל לאתויי ממילתא דר' יהודה דמתני' בהדיא. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. יג. מן התורה. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. יד. ואע"ג דמדרבנן אסור, אין שבות במקדש. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. טו. מי אמר אביי דדבר שאין מתכוין לא מיתסר אלא מדרבנן, והתניא רבי'. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. טז. למישרי מילה במקום בהרת. תוס' הרא"ש. יז. דל"ב מלאכת מחשבת. ריטב"ל. יח. שאין מתכוין כמתכוין. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. יט. דבענין שיחשב לעשות המלאכה שהוא עושה. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. כ. והיינו מה שתירץ לו שם אביי מעיקרא, אלא שהתלמוד לא היה מבין תירוצו, ועכשיו פי' אביי דמשום דהוי דרבנן ואין שבות במקדש הוא דקאמר. ריטב"ל. כא. דאסרינן צירוף בלא מתכוין לר' יהודה דלא שרי התם אלא במקדש. ריטב"ל. כב. והשתא אוכחן דלר' יהודה דבר שאין מתכוין מותר מדאורייתא גבי שבת. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. כג. דמחייב חטאת. תוס' כריתות כז: ד"ה קכילת. כד. היינו טעמא דמחייב ר' יהודה, משום. תוס' כריתות כ: ד"ה קכילת. כה. כשחותה גחלים. תוס' הרא"ש. כו. וכיון דהוי פסיק רישיה, כמתכוין דמי. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. כז. דאע"ג דל"ש להבערה והוויא לה מלאכה שאינה צל"ג, ס"ל נמי בהא כר' יהודה דאמר מלאכה שאינה צל"ג חייב עליה. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. כח. לאו משום דלא חשיב לי' מלאכת מחשבת דהא כ"ה דלר' יהודה הויא מלאכת מחשבת, ה"נ ל"ש כיון דהוי פס"ר וכו' אלא היינו טעמא דר"ש דפטר. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. כט. דלא נחכוין למלאכת הבערה כלל אלא לכיבוי אע"ג דהוה פס"ר סד"א דלא ליחייב ר"י. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. ל. [ד]הוי כאילו מכוין לעשות בהם בידים. תוס' הרא"ש. לא. דבתר הכי. תוס' יומא לד: ד"ה כגי.

והלא מצרף ר' שמעון היא דאמר[ב] דבר שאין מתכוין מותר מתקיף לה אביי מידי מיחם שפינה ממנו מים קתני מיחם שפינהו קתני אלא אמר אביי הכי קאמר המיחם שפינהו ויש בו מים חמין לא יתן לתוכו מים מועטין בשביל שיחמו אבל נותן לתוכו מים מרובים כדי להפשירו ומיחם שפינה ממנו מים לא יתן לתוכו מים א) כל עיקר מפני שמצרף ור' יהודה היא דאמר דבר שאין מתכוין אסור אמר רב ל"ש אלא להפשיר אבל לצרף אסור ושמואל אמר אפי' לצרף נמי מותר לצרף לכתחילה מי שרי אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב לא שנו אלא שיעור להפשיר אבל שיעור לצרף אסור ושמואל אמר אפי' שיעור לצרף מותר

והלא מלרף. כשכלי מתכות חם ונותן לתוכו צונן מחזקים את הכלי וזו היא גמר מלאכת הצורפין שרתיחת האור מפעפעתו וקרוב להשבר והמיס מצרפין פעפועיו. שולדי"ר בלע"ז: **שפינהו.** משמע שפינהו לעצמו מעל האור: **אבל לצרף.** שפינהו[ג] ממנו המחמין: **הכי איתמר לא שנו.** דפינהו שרי לתת לתוכו צונן: **אלא שיעור להפשיר.** ולא לצרף כגון שלא מלאהו כולו. וכב משמע ליה פינהו כרב אלא שפינה ממנו חמין: **אפילו שיעור לצרף.** שמלאהו כולו: מותר

והלא מצרף ר' שמעון היא דאמר[ב] דבר שאין מתכוין מותר מתקיף לה אביי מידי מיחם שפינה ממנו מים קתני מיחם שפינהו קתני אלא אמר אביי הכי קאמר המיחם שפינהו ויש בו מים חמין לא יתן לתוכו מים מועטין בשביל שיחמו אבל נותן לתוכו מים מרובים כדי להפשירו ומיחם שפינה ממנו מים לא יתן לתוכו מים כל עיקר מפני שמצרף ור' יהודה היא דאמר דבר שאין מתכוין אסור אמר רב ל"ש אלא להפשיר אבל לצרף אסור ושמואל אמר אפי' לצרף נמי מותר לצרף לכתחילה מי שרי אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב לא שנו אלא שיעור להפשיר אבל שיעור לצרף אסור ושמואל אמר אפי' שיעור לצרף מותר

מוסר השי"ם

א) [בגמרא התוס' אלינא דלש"י דאינו מלרף אלא כשהוא מלא ממש לריך לממוק חינות כל עיקר:]

לעזי רש"י

שולדי"ר. לרחף.

מוסף תוספות

א. ע"י חום זה. ריטב"ל. ב. וכולי עלמא. רשב"ם. ג. גבי עששיות של ברזל [שהיו מחממין מערב יום הכפורים. ריטב"ל] [ד]מטילין לו. רשב"ם. להפיג צננו. ריטב"ל. ד. שע"ג האור. תוס' הרא"ש. ה. אע"פ שאינו מפנה אלא כלי הבית. תוס' הרא"ש. ו. דהיינו שמפנה הדרך ומסלק האבנים. תוס' הרא"ש. וכי תימא לשון תורה לחוד. ריטב"ל. ז. ואין עתיד לפנותו, עפר. תוס' הרא"ש. ח. במתכוין. תוס' הרא"ש. ט. אפי' במתכוין. תוס' הרא"ש. י. הלכך כשאין מתכוין, מותר. תוס' הרא"ש. יא. [דאיתא התם] כל היכא דכי מכוין איכא איסורא דאורייתא גזר ר"ש אבל בחריץ דליכא איסורא דאורייתא לא גזר". [אפ"ה אסר ר' יהודה דבר שאין מתכוין. תוס' הרא"ש. יב. נהי דמצי למימר דניחא לי' למיפרך דאביי אדאביי, ספי הו"ל לאתויי ממילתא דר' יהודה דמתני' בהדיא. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. יג. מן התורה. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. יד. ואע"ג דמדרבנן אסור, אין שבות במקדש. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. טו. מי אמר אביי דדבר שאין מתכוין לא מיתסר אלא מדרבנן, והתניא רבי'. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. טז. למישרי מילה במקום בהרת. תוס' הרא"ש. יז. דל"ב מלאכת מחשבת. ריטב"ל. יח. שאין מתכוין כמתכוין. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. יט. דבענין שיחשב לעשות המלאכה שהוא עושה. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. כ. והיינו מה שתירץ לו שם אביי מעיקרא, אלא שהתלמוד לא היה מבין תירוצו, ועכשיו פי' אביי דמשום דהוי דרבנן ואין שבות במקדש הוא דקאמר. ריטב"ל. כא. דאסרינן צירוף בלא מתכוין לר' יהודה דלא שרי התם אלא במקדש. ריטב"ל. כב. והשתא אוכחן דלר' יהודה דבר שאין מתכוין מותר מדאורייתא גבי שבת. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. כג. דמחייב חטאת. תוס' כריתות כז: ד"ה קכילת. כד. היינו טעמא דמחייב ר' יהודה, משום. תוס' כריתות כ: ד"ה קכילת. כה. כשחותה גחלים. תוס' הרא"ש. כו. וכיון דהוי פסיק רישיה, כמתכוין דמי. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. כז. דאע"ג דל"ש להבערה והוויא לה מלאכה שאינה צל"ג, ס"ל נמי בהא כר' יהודה דאמר מלאכה שאינה צל"ג חייב עליה. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. כח. לאו משום דלא חשיב לי' מלאכת מחשבת דהא כ"ה דלר' יהודה הויא מלאכת מחשבת, ה"נ ל"ש כיון דהוי פס"ר וכו' אלא היינו טעמא דר"ש דפטר. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. כט. דלא נחכוין למלאכת הבערה כלל אלא לכיבוי אע"ג דהוה פס"ר סד"א דלא ליחייב ר"י. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. ל. [ד]הוי כאילו מכוין לעשות בהם בידים. תוס' הרא"ש. לא. דבתר הכי. תוס' יומא לד: ד"ה כגי.

ב) [ד"ה אמר דבר שאינו מתכוין מותר. הוה הינקר בפרק במה מדליקין (דף כט:) דתניא ר"ש אומר גורר אדם מטה כסא וספסל וכלבכד שלא יתכוין לעשות חריץ. ור' יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור. עיקר דברי ר' יהודה במשנה במסכת יו"ט בפ' יום טוב שחל להיות ערב שבת (דף כג:) דתנן ר' יהודה אומר אין מקרדין ביו"ט מפני שהוא עושה חבורה. ובגמ' גרסי ר' יהודה סבר דבר שאין מתכוין אסור. ובמסכת בכורות בפ' כל פסולי המוקדשין (דף לג:) שנינו בכור שאחזו דם אפילו מת אין מקיזין לו את הדם דברי ר' יהודה כו', ר' שמעון אומר יקיז אע"פ שהוא עושה מום. הרי מיכן תדע שר' יהודה סבר דבר שאין מתכוין אסור ור"ש [סבר] דבר שאין מתכוין מותר.]

רבינו חננאל

אוקמא מיחם שפינהו מע"ג הכירה ויש בו מים חמין לא יתן לתוכו מים מועטין בשביל שיחמו, אבל נותן לתוכו מים מרובין כדי לפשר. פינה ממנו החמין לא יתן לתוכו מים כל עיקר מפני (הוא) שמצרף, ור' יהודה היא דאמר דבר שאין מתכוין אסור. אמר רב לא שנו אלא מים מועטין שיעור להפשיר אבל מים מרובין שיעור לצרף אסור. פי' צירוף, הכלי בעת שיתחמם נעשה כגחלת וכשמביאו בשעת גמר מלאכתו בצונן מחזקתו ולוטש פניו ונמצא לו כמו צירוף, רב אמר שיעור לצרף אסור ושמואל אמר אפילו שיעור לצרף נמי מותר. [ו]ואוקמה שמואל כר"ש, ורב אדא בר מתנה כר' שמעון, ותאבייי נמי בבא דרישא (נמי) קאי כשמואל, וסוגיינא כשמואל אליבא דר"ש.

מוסר השי"ם

ג) [בעיל כנו: ביאה כג: כתובות ס: פסחים כה: מיר מב. לקמן נ. כריתות כ:]. **ד)** [ע"ל שפינה. מגור דבמן]. **ה)** [כתובות עז:]. **ו)** [ערוב כ:]. **ז)** [לק' קכו:]. **ח)** [פנו כלים מפני הטומאה כרתות מח:]. **ט)** [עפר ועתיד לפנותו עירובין עט.]. **י)** דף כב. **יא)** [בעיל כב.]. **יב)** [ע"ל מותר מן התורה. דבש תמרן]. **יג)** [ע"ש]. **יד)** [ע"ל מאליהן ר"ש כר' לזוק סבר. דבש תמרן]. **טו)** [ע"ש לקמן ר"ש כר' לזוק. דבש תמרן]. **טז)** [וע"ש תוספות בתמוך ד"ה ב"ש תוס' לקמן מב. ד"ה אפי' תוס' לקמן קנ. ד"ה לא נריכה ותוס' לקמן קע. ד"ה כאי תוספות ותוס' לקמן קע. ד"ה ה"מ ותוספות קוכה לג: ד"ה מודה ותוספות כתובות ה: ד"ה אמר ע"ל ועוד שם ו. ד"ה הכי ותוס' כריתות כ: ד"ה כגי].

הגהות הב"ח

(א) תוס' סוף ד"ה מיחם וכו' ויין שאינו נהנה. נ"ב ע"ל פ' כלל גדול דף עח נד"ה עפי' ניחא:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה מיחם שפינה וכו' ליח ר"י דבר שאינו מתכוין אלא אמר דברבנן. וכ"כ רש"י לקמן קנא ע"ב ד"ה לפי תומו. ועיין לקמן דף לה ע"א תוס' ד"ה המכבד:

רב נסים גאון

ר"ש היא דאמר דבר שאינו מתכוין מותר. הוה הינקר בפרק במה מדליקין (דף כט:) דתניא ר"ש אומר גורר אדם מטה כסא וספסל וכלבכד שלא יתכוין לעשות חריץ. ור' יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור. ובמסכת בכורות בפ' כל פסולי המוקדשין (דף לג:) שנינו בכור שאחזו דם אפילו מת אין מקיזין לו את הדם דברי ר' יהודה כו', ר' שמעון אומר יקיז אע"פ שהוא עושה מום. הרי מיכן תדע שר' יהודה סבר דבר שאין מתכוין אסור ור"ש [סבר] דבר שאין מתכוין מותר.

מוסר השי"ם

ה) [ע"ל כנו: ביאה כג: כתובות ס: פסחים כה: מיר מב. לקמן נ. כריתות כ:]. **ו)** [ע"ל שפינה. מגור דבמן]. **ז)** [כתובות עז:]. **ח)** [ערוב כ:]. **ט)** [לק' קכו:]. **י)** [פנו כלים מפני הטומאה כרתות מח:]. **יא)** [עפר ועתיד לפנותו עירובין עט.]. **יב)** דף כב. **יג)** [בעיל כב.]. **יד)** [ע"ל מותר מן התורה. דבש תמרן]. **טו)** [ע"ש]. **טז)** [ע"ל מאליהן ר"ש כר' לזוק סבר. דבש תמרן]. **יז)** [וע"ש תוספות בתמוך ד"ה ב"ש תוס' לקמן מב. ד"ה אפי' תוס' לקמן קנ. ד"ה לא נריכה ותוס' לקמן קע. ד"ה כאי תוספות ותוס' לקמן קע. ד"ה ה"מ ותוספות קוכה לג: ד"ה מודה ותוספות כתובות ה: ד"ה אמר ע"ל ועוד שם ו. ד"ה הכי ותוס' כריתות כ: ד"ה קכילת].

יא) [בגמרא התוס' אלינא דלש"י דאינו מלרף אלא כשהוא מלא ממש לריך לממוק חינות כל עיקר:]

יב) מן ותוקמה עד קאי כשמואל הוסף גם בהמגיה כשם ר"ש.

א) ד"ה מיחם שפינה. אלא. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. **ב)** הרי להתחמם הוא עושה אלא אינו מתכוין להבעיר אלא למשוך הגחלים אצלו להתחמם בהן וא"צ שיובערו יותר ממה שהם בוערים כבר. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. **ג)** ד"ה אמר. לד. ודבר שאין מתכוין לב. לא נקט לישנא דאין מתכוין, אלא. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. הרי להתחמם הוא עושה אלא אינו מתכוין להבעיר אלא לשוך הגחלים אצלו להתחמם בהן וא"צ שיובערו יותר ממה שהם בוערים כבר. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. לד. ודבר שאין מתכוין לא הוי אלא היכא דקשה לו בהבערתה, דהיינו כשבא לכבות, התם שייך להזכיר אין מתכוין לרבותא דר' יהודה. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. לה. משום דהו"ל מלאכה שאינה צל"ג. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. לו. אמר 'התולש עולשין, אם לאכילה כגרוגרת, אם ליפותה, בכל שהוא', ופריך 'אטו כולהו לאו ליפות קרקע ניתהו', ומשני 'לא נצרכה אלא לר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר', ופריך 'והא אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר"ש בפס"ר ולא יומת' ומשני 'לא נצרכה, דעביד בארעא דחבריה', שאינו נהנה כלום, וס"מ אסור לכתחילה וכו' אלא שאין חייב חטאת. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. לז. [והא] מ"מ מלאכה שאין צריך לגופה היא, [דא"צ לגוף היפוין]. תוס' כריתות כז: ד"ה קכילת. לח. בהן, והובערו מאליהן. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. לט. כיון שהוא נהנה. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. מ. יש כל כך גחלים שיוכל להתחמם בהן. תוס' יומא לד: ד"ה כגי. מא. ויש בו מים חמין וכו' בהא שרי ר' יהודה כשנותן לתוכו מים מרובין. תוס' הרא"ש. מב. אע"פ שאינו מתכוין. תוס' הרא"ש. מג. דאי מוקי לה במיחם שפינהו מן האור כאביי, משתמע למידק מינה מיחם שפינה ממנו חמין לא יתן לתוכו מים כל עיקר דר' יהודה היא או. תוס' הרא"ש. מד. ונתן לתוכו מים מרובים כדי להפשירו. תוס' הרא"ש. מה. שמילא את כל הכלי. תוס' הרא"ש. מו. כרב אדא בר מתנא לא מצי לאוקומא, דיקון. תוס' הרא"ש. מז. לא יתן לתוכו. תוס' הרא"ש. מח. בההוא מיחם גופי' דאיירי בי' מעיקרא, שיש בו חמין. תוס' הרא"ש. מט. ויש בו מים חמין. שיטה להר"ן. נ. שנשארו המים פושרים. ריטב"ש. דכיון דיש בו מים חמין, כשמוסיף כדי להפשיר אין הכלי מצטרף בכך. שיטה להר"ן. נא. מרובין. שיטה להר"ן. נב. מצרף הוא. שיטה להר"ן. נג. כר' יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור. ריטב"ש.

מוסר. שאין מתכוין לכך: **גחלת של מתכת.** שמשליכין לתוך פסולת[ו] של ברזל דלא שייך כבוי בהכי מדלאורייתא ומדרבנן אסורה והיכא דאיכא נזקא לרבים לא גזרו על השבות: **אבל לא של עץ.** דאיסורא דאורייתא היא ומייב סקילה: **אפילו של עץ נמי.** דהא לרבי שמעון מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה וכל כיבוי אינו צריך לגופו מוץ מעושי פחמין או מהבהבי פתילה: **הלך.** כיון דאמרת לא גזרו שבות דכיבוי מתכת במקום נזקא דרבים: **קוץ ברשות הרבים מוליכו פחות פחות מד' אמות.** עד שיסלקנו לגידי רשות הרבים דאיסורא דרבנן הוא: **ובכרמלית.** דטלטול דידיה דרבנן: **אפילו טובא.** יעבירנו בעקירה אחת: **חמין לתוך צונן.** דקסבר תתאה גבר ואין החמין מרתיחין את הצונן אלא מפשירין: **ולא צונן לתוך חמין.** שהתחתונים מרתיחים את העליונים דתתאה גבר: **בכום.** דלשתיה קבעי להו ולא ניחא ליה שיחמומו הרבה ועוד דכלי שני הוא: **אוסר.** אפילו חמין לתוך צונן: **ספל הרי הוא כאמבטי.** ואף על גב דכלי שני הוא הואיל וגלאו לשתיה אלא לרחיצה אסירי דניחא ליה שיחמו הרבה וגזרינן: **אלא בשבת רחילה בחמין ליכא.** בתמיי. דהא לרבי שמעון אפילו חמין לתוך צונן אסור לא משכחת חמין שהוחמו ואפילו מע"ש אלא יהיו צריכין להפיג לתיתן ואם כן לא ירחון אפילו פניו ידיו ורגליו בחמין: **מי סברת ר' שמעון אסיפא קאי.** דלא סרי ס"ק אלא חמין לתוך צונן ואתא מיהו ואסר אף חמין לתוך צונן: **אריש קאי.** לשתיה וצונן לתוך חמין דקסרו ב"ה קאסר: **מתני' שהעבירן.** מן האור: **מרוסחין.** בין השמשות: **לא יפן לצונן הכנין.** משמתחל דכלי ראשון כל זמן שרותח מבשל:

אבל

מוחר למימרא דשמואל דרבי שמעון סבירא ליה [ט]והאמר שמואל [א]מכבין גחלת של מתכת ברה"ר בשביל שלא יזוקו בה רבים [ב]אבל לא גחלת של עץ ואי ס"ד סבר לה כרבי שמעון אפילו של עץ נמי [ג]בדבר שאין מתכוין סבר לה כרבי שמעון במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה אמר רבינא [ג]הלכך [ד]קוץ ברשות הרבים מוליכו פחות פחות מד' אמות ובכרמלית אפילו טובא: אבל נותן כו': ת"ר נותן אדם חמין לתוך הצונן ולא הצונן לתוך החמין דברי בית שמאי ובית הלל אומרים [ה]בין חמין לתוך הצונן ובין צונן לתוך החמין מותר בד"א בכום אבל באמבטי חמין לתוך הצונן ולא צונן לתוך החמין ורבי שמעון בן מנסיא אוסר אמר רב נחמן הלכה כר"ש בן מנסיא סבר רב יוסף למימר ספל הרי הוא כאמבטי א"ל אביי תני ר' חייא ספל אינו כאמבטי ולמאי דסליק אדעתא מעיקרא דספל הרי הוא כאמבטי ואמר רב נחמן הלכה כרבי שמעון בן מנסיא אלא בשבת רחיצה בחמין ליכא מי סברת רבי שמעון אסיפא קאי אריש קאי ובית הלל מתירין בין חמין לתוך צונן ובין צונן לתוך החמין ורבי שמעון בן מנסיא אוסר צונן לתוך חמין לימא רבי שמעון בן מנסיא דאמר כב"ש הכי קאמר [ו]לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה אמר רב הונא בריה דרב יהושע חזינא ליה לרבא דלא קפיד [ז]אמנא מדתני רבי חייא נותן אדם קיתון של מים לתוך ספל של מים בין חמין לתוך צונן ובין צונן לתוך חמין אמר ליה רב הונא לרב אשי דילמא שאני התם דמיפסק כלי אמר ליה מערה איתמר [ח]מערה אדם קיתון של מים לתוך ספל של מים בין חמין לתוך צונן בין צונן לתוך חמין: **מתני'** [ט]האילפס והקדרה שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין

אבל

אפילו של עץ נמי. ואם תאמר ומאי ס"ד דמקשה וכי משום דסבר שמואל כרבי שמעון באין מתכוין יסבור כמותו במלאכה שאינו צריך לגופה[א] וי"ל דס"ד דמקשה דולמי הא דהא תליא משום דסבר רבי יהודה דמלאכה שאינו צריך לגופה חייב עליה היכא דמתכוין בשאין מתכוין נמי החמירו חכמים אבל לרבי שמעון דפטור עליה מן התורה אף במתכוין לא חש לאסור מדרבנן בשאין מתכוין כיון דמתכוין עצמו ליכא אלא איסורא דרבנן ומיהו לפי האמת לאו הא דהא תליא דשמואל אע"ג דבמלאכה שאינה צריכה לגופה סבר כרבי יהודה דחייב [ומתיר] באין מתכוין ולרבי יהודה נמי אסור אין מתכוין אפילו בגרירה דמתכוין עצמו לא אסיר אלא מדרבנן כדאמרי' לקמן ובשילהי כל המדיר (זבחים דף לא: ושם) [ב]דאמר שמואל המתנדב יין מביאו ומזלפו ע"ג האישים ופריך והא קא מכבה ומשני דסבר דבר שאין מתכוין מותר ופריך כי הא דאמר שמואל מכבין גחלת של מתכת אבל לא של עץ דאמר רשב"ל דפריך מכ"ש דיין דסבר שמואל דמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב א"כ אביירא ליה נמי דאסור לסבר המקשה דהא דהא תליא כמו מקשה דהכא וכיון דבשבת אסור אין מתכוין כ"ש בעלמא אך הקשה דמשמע דאי הוי סבר שמואל מלאכה שאינה צריכה לו פטור עליה הוה אתי אפיר ואתאי והא מלאכה שאינה צריכה לגופה בשאר איסורים דלאו שבת חייב עליה וכיון דאביירא ליה דהא תליא א"כ אמאי דקאמר התם דבר שאין מתכוין אסור דסבר המקשה דהתם דהא דהא תליא כמו מקשה דהכא וכיון דבשבת אסור אין מתכוין כ"ש בעלמא אך הקשה דמשמע דאי הוי סבר שמואל מלאכה שאינה צריכה לו פטור עליה הוה אתי אפיר ואתאי והא מלאכה שאינה צריכה לגופה בשאר איסורים דלאו שבת חייב עליה וכיון דאביירא ליה דהא תליא א"כ אמאי דקאמר התם דבר שאין מתכוין מותר: **נותן אדם חמין לתוך צונן.** [א]אפי' בכלי ראשון דחמין לתוך צונן אינו מבשל כמו שאפרש ולא צונן לתוך חמין אפילו בכלי שני[ב] דגזרי ב"ש כלי שני אטו כלי ראשון[ג] וב"ה דפליגי ואמרו צונן לתוך חמין היינו דוקא בכלי שני כדקתני בד"א בכום משמע דבכלי ראשון מודו ב"ה ולא משום דסברה הך ברייתא דתתאה גבר כדפירש בקונטרס דאם כן יקשה מהכא[ד] למ"ד [ה]עילאה גבר ולמאן דאמר תתאה גבר נמי הא מבשל כדי קליפה כמו שאפרש לקמן בע"ה[ה] אלא נראה כמו שאומר ר"ת[ו] דחמין לתוך צונן משמע שהצונגין של מטה מרוטים שדרך ליתן המועטו במרובה[ז] ולכך אין מבשלים החמין המועטים כלל לפי שמתערבין בצונגין המרובין ומתבטל חמימותן ולא צונן לתוך חמין שהחמין של מטה מרוטין ומתערבין בהן הצונגין המועטין ומתבשלין: **אבל באמבטי** כו'. נראה דהתם אמבטי מיירי כגון שהוא כלי שני ולא הוי כההוא אמבטי דלעיל [ח]דקאמר בקשתי להניח פך באמבטי מדקאמר ספל אינו כאמבטי והאי ספל ע"כ כלי שני דאי כלי ראשון אמאי אינו כאמבטי ודכוותיה אמבטי הוי כלי שני ועוד דאי באמבטי שהוא כלי ראשון איירי לא הוה ליה למינקט אמבטי אלא מיחם שהוא לשתיה דומיא דכום ומדנקט אמבטי משמע דבכלי שני איירי ואתא לפלוגי בכלי שני בין כום שהוא לשתיה לאמבטי לפי שחמין הרבה ואיכא למיגזר דהרואה אותן חמין כל כך סבור דכלי ראשון הוא ומתני' דנקט במיחם שהוא ראשון לא יתן לתוכו מים הוה מצי למימר באמבטי שהוא שני לא יתן לתוכו מים אלא דמתני' מיירי בשתיה ומפליג בין מיחם לכום: **מי סברת ר"ש בן מנסיא אסיפא קאי אריש קאי.** [ט]היינו דוקא למאי דס"ד לרב יוסף מעיקרא[ט] אבל למאי דמסקי' דספל אינו כאמבטי קאי[י] אסיפא [כ]בכום וסבר ר"ש בן מנסיא כב"ה דאפילו צונן לתוך חמין מותר ואתיא מתני' דשריא לתוך הכוס אליבא דהלכתא דהלכה כר"ש בן מנסיא[יא] ומ"מ למאי דסלקא דעתך דאריש קאי ואסר בכום צונן לתוך חמין[יב] מאי קמ"ל רב יוסף דספל הרי הוא כאמבטי כום נמי הרי הוא כאמבטי לר"ש בן מנסיא דהלכתא כוותיה וי"ל[יג] דרב יוסף לב"ה אתא לאשמעינן דשרו בכום[יד]: **נותן אדם** קיתון של מים. ומ"מ ואמאי לא מייתי ברייתא דלעיל דספל אינו כאמבטי ואמאי אילטריך נמי רבי חייא למיתני תרוייהו וי"ל דהשתא קמ"ל בין חמין לתוך צונן בין צונן לתוך חמין דהכיא דספל אינו כאמבטי ה"א דקאי אר"ש בן מנסיא דאסר בחמבטי אפי' חמין לתוך צונן ועליה קאמר דספל אינו כאמבטי ושרי חמין לתוך צונן אבל צונן לתוך חמין ה"א דאסור והאפשר הכיא דלעיל היינו הך דהכא אלא שקילרה ונקט לישנא דרב יוסף דמייתי עלה: **שאני התם דמפסיק כלי.** ומ"מ דאמר לעיל (דף מ:) טול כלי שני ותן אבל בכלי ראשון לא אע"ג דמפסיק מגא וי"ל דהתם בכלי ראשון והכא דבכלי שני שאחי:

אבל

מוסף רש"י

מכבין בחלת של מתכת. לאו בת כיבוי היא ואיסורא דרבנן היא דאיכא, ומתקוס היזק רבים לא גזר רבנן עץ. ואי כר"ש לא משכחת כיבוי מן המוהה אלא במתכתין לעשות פחמין בכיביין ולריך לחם, דאר"ש מלאכה שאינה לריכה לגופה פטור עליה. וכיבוי זה לאו לוריך גופו הוא שיהיה לריך לו, דהלאחר שלא בת עלין, ודמי למוליא את המת לבלקון מעל פניו דפטור עליה ר"ש בפרק המלינו (זבחים לב.). **מוליכו פחות פחות מארבע אמות.** עד שיסלקנה לגידי הר"ר כדי שלא מזיק (ביצה כח:). **שהעבירן.** מעל האור, מרוחחין. ערב שבת עם תשיכה (פסחים מ:). **לא יתן לתוכן תבלין.** דלכלי ראשון מבשל ומתפא מבשל תבלין בשבת (שם).

מוסף תוספות

א. דהא שעמי דפליגן ניהו. דאילו דבר שאין מתכוין, [אינו מתכוין] למלאכת איסור כלל ובמלאכת היתר הוא עסוק, ואפשר נמי דלא עביד איסורא כלל, ואילו מלאכה שאינה צ"ל, מתכוין הוא לעשות אותה מלאכה ממש ועושה אותה, אלא שאין כוונתו לעשותה לצורכה ולאותו דבר שבשבילה נקראת מלאכה במשכן. ריטב"ש. ב. כדאמר לקמן בד"א בכוס דסתם כוס הוי כלי שני, ועוד דאי הוה כלי ראשון, מאי שנא מאמבטי, והיינו טעמא. תוס' כרא"ש. ג. בצונן לתוך חמין. תוס' כרא"ש. ד. לרב. תוס' כרא"ש. ה. וא"ב ה"נ [חמין לתוך צונן. רשב"ם] נימא דמבשל ליה עליון לתחתון בכדי קליפה, ותיאסר. פי' הר"ן. ו. דרב מורי הכא. תוס' כרא"ש. ז. ורובא גבר. ריטב"ש. ח. הקשו בתוספות, א"כ הא דרבא [דלא קפיד] פליגא אדרב נחמן, דהא רב נחמן פסק כר"ש, ואוקימנא לר"ש דאריש קאי שאוסר אפי' בכוס צונן לתוך החמין, וספל כיון שאינו באמבטי הוי ככוס ואסור לתת בו צונן לתוך החמין, וי"ל ארישא קאי. ריטב"ש. ט. דספל ה"ה כאמבטי. ריטב"ש. י. ר"ש. ריטב"ש. יא. נמצאת למד דאליבא דהלכתא אין הפרש בין נתינת צונן לתוך חמים או חמים לתוך צונן, דבאמבטי הכל אסור כר"ש בן מנסיא, ובכוס הכל מותר כב"ה וכדרבא דלא קפיד, ולא פליגא אדר' נחמן כלל. ריטב"ש. יב. א"כ אין חילוק בין כוס לאמבטי. תוס' כרא"ש. יג. דלאו אליבא דר"ש בן מנסיא אצטריכא לי' למתניי' ולאו אליבא דהלכתא קאמר לה. רשב"ש. יד. ואסרי באמבטי. רשב"ש.

תוס' ישנים

א) עוד טלל לומר דחמין לתוך צונן דוקא בכ"ש שרי כ"ש אבל בכלי ראשון אסור אטו צונן לתוך חמין:

רבינו חננאל

ואקשינן [למימרא] דשמואל כר' שמעון והאמר שמואל מכבין גחלת של מתכת ברה"ר בשביל שלא יזוקו בה רבים אבל גחלת של עץ לא, ואילו ר"ש סבר אפילו של עץ מותר לפי שאין מתכוון לכבות אלא כדי שלא יזוק וכי האי גונא פטר ר' שמעון. ואסיקנא לעולם כר' יהודה סבירא ליה דאמר מלאכה שאינה צריכה גופה חייב עליה, [ב]מיהו דבר שיש בו היזק לרבים כגון צידת נחש וכבוי גחלת של מתכת בזמן שהיא חמה והיא שחורה והרואה אותה דומה שהיא צוננת לפי שאין בה אדמומית כגחלת לוחשת ונמצאו בני אדם ניזוקין בו לפיכך מותר. אבל הגחלת של עץ אם תסור אדמומיתה נכבת כבר ואינה מזקת ואם אדמומיתה בה כל הרואה אותה מתרחק ממנה, וממכל פנים אין אדם ניזוק שהשחורה כבר כבתה והאדומה מתרחקין ממנה, ולפיכך המכבה אותה חייב, ולפיכך היה שמואל אוסר בגחלת של עץ. ומדוקיה אמר רבינא קרן ברה"ר מוליכו פחות פחות מד' אמות. ואע"ג דרב ושמואל הילכתא כרב באיסורי, בהא קי"ל כשמואל דאמר במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כר' יהודה, בדבר שאין מתכוין סבר לה כר"ש, ומדרב אחא ורבינא שמעי' מיניהו דהלכתא כר' שמעון. פיסקא אבל נותן הוא לתוכו או לתוך הכוס כדי להפשירן. ת"ר (לא יתן) [נותן] אדם חמין לתוך צונן [ולא צונן] לתוך חמין, וב"ה מתירין כו'. ואוקימנא להא דר"ש בן מנסיא שאוסר, כלומר לא נחלקו ב"ש וב"ה אלא אפילו ב"ה אוסרין. ואע"ג דאמר רב נחמן הלכתא כר' שמעון בן מנסיא, כיון דאמר רב הונא חזינא לרבא דלא קפיד זימנין, עביד כמר זוטרתי עביד כמר מדתני ר' חייא, דתני ר' חייא נותן אדם קיתון של מים לתוך ספל כו'. ורב אשי מתרץ לה לרב הונא ואמר ליה מערה תניא, כלומר מערה אדם קיתון של מים לתוך ספל של מים בין חמין לתוך צונן בין צונן לתוך חמין, קי"ל כוותיהו דאינון בתראי ומעשה רב. ולא דמו ספל לאמבטי וכוס למיחם, דאוקימנא ליה

לג א ב מיי' פ"ש מהל' שבת הלכה ז ופי"ב הלכה כ טוש"ע סו"ש סי' שלד סעיף ס:
לד ג מיי' שם פ"ש הל' ז טוש"ע סו"ש סי' שם סעיף יח:
לה ד ה מיי' פכ"ג מהל' שבת הלכה ו טוש"ע סו"ש סימן שיח סעיף יב:
לו ו מיי' שם טור שו"ע שם סעיף ט:

אבל נותן הוא לתוך הקערה כו'. מהכא ליכא למידק דעירוי כללי שני מדקתני לא יתן לתוכה תבלין ולא משמעינן דבוותא אפילו שלא יערה על הקערה שתבלין בתוכה דלמדרבה דוק מסיפא דקתני אבל נותן הוא לתוך הקערה ולא קתני מערה[א] על הקערה שתבלין בתוכה ורבינו שמואל מביא ראיה דעירוי כללי שני מהא דקתי'[ב] תמאה גברי[ג] ולר"י נראה דעירוי כללי ראשון ומביא ראיה דבזמיס בפרק דם חטאת (דף לה: ושם) מ"ר אשר תבושל בו אין לי אלא שבישל בו עירה לתוכו רותח מניין תלמוד לומר [אשר תבושל] בו ישבר אלמא דעירוי חשיב מבשל וכירושלמי בפרק כירה[ד] בעי מהו ליתן תבלין מלמטה ולערות עליהן מלמעלה ר' יונה אמר אסור בעירוי ככלי ראשון חייא דר' יונה מן הדא[ה] אחד שבישל בו ואחד שעירה לתוכו רותח ודמי ר' יוסי תמן כלי חרס בולע תבלין אינו מתבשל השיב רבי יוסי בר בון והתניא מניין שבכלי נחשת כן תלמוד לומר ואם בכלי נחשת בשלה אית לן למימר כלי נחשת בלע בתמיה פי' ע"י עירוי אם אינו מבשל לא בלע[ו] אלמא דמסיק דעירוי ככלי ראשון ולא דעירוי לא הוי ככלי ראשון ולא ככלי שני אלא מבשל כדי קליפה דהא קי"ל כשמואל דאמר תתאה גבר דתניא כווחיה בגילא טוין (פסחים עו.) ומ"מ מבשל כדי קליפה דאמר התם תניא כווחיה דשמואל אם נתון טוין או טוין נתוך טוין מדיח ופריך אם נתוך טוין דאדמיקר ליה בלע[ז] אלא אימא אם נתוך טוין קולף טוין נתוך טוין מדיח וכן משמע בשיטה מקבצת ע"ז (דף עו.) דאמר מר [ז] עוקבא זבן יורה מעכו"ס אהדר ליה גדגפא ומסיק כבולעו כך פולטו מה בולעו בגילולות אף פולטו בגילולות ואי עירוי ככלי ראשון [ח] מאי אירע משום דבלע בגילולות אפילו בלע בליעה גמורה פלטו בגילולות שהוא עירוי אלא אלא ולא לא מבשל אלא כדי קליפה ואם עירו רותחים על התרגולת צריכה קליפה וכלי שתשמישו ע"י עירוי כגון קערות יכול להגעילן ע"י עירוי דכבולעו כך פולטו אבל כלי שנתבשל בו אסור לא סגי להגעילו על ידי עירוי[ט] והא דאמר בפרק בתרא דע"ז (דף עד:) דרש רבא עונה אתרמיה[י] דהתם מתמה ע"י עירוי[יא] שאני התם דאותה עונה לא בלעה ע"י רותח[יב]): **לכל** קדרות רותחות הוא נותן. נראה דדוקא בתבלין פליג אבל בשאר דבריס מודה דכלי ראשון מבשל אף כשהעבירו מעל האור: **והיינו** דר"נ. נראה דאף לפי' הקונטרס שפי' [יג] דבכל מקום לריב"א שפירש דבתרא הוא הלך אחר המחמיר ובשל סופרים הלך אחר מחמיר ולר"ת[יג] בשל סופרים אינה אלא דאמרי טפל לגבי לשון ראשון שהוא עיקר[יד] הכא הלכה כליטא בתרא דלליטא קמא פליג בריתה דרבי חייא אדרב האור והמחמיר כליטא בתרא הייינו דרב נחמן[טו] ומתוך כך פסק רבינו שמואל שמותר לתת מלח בתבשיל בשבת אפילו בכלי ראשון שהעבירו מן נחמן ולליטא בתרא הייינו דרב נחמן[טו] כל זמן שהיד סולדת בו תבא עליו ברכה[יד]: **ואם** נתנוהו **מבעוד יום מותר.** הלשון דחוק דהוה ליה למימר אבל מבעוד יוס נותנין: **ואין** נאותין ממנו **לפי** שאינו מן המוכן. אילא לאוקמה כר"ש [יא] דמתיר מותר המשן שנבר ואין ניאותין דקתני הכא היינו כל זמן שדולק [יב] דבמוקלה מחמת מלוה מודה ר"ש כדאמר בגמ' לקמן (דף מה.) אין מוקלה לר"ש אלא שמן שנבר בשעה שהוא דולק הואיל והוקלה למלותו הוקלה לאיסורו ולא שנבר ממש קאמר דהכיא אסור בלאו הכי משום מכבה כדאמר בגילה פ"ב (דף כב. ושם) המסתפק ממנו חייב משום מכבה אלא כלומר שמן המטפטף מן הנר[יג] והטלטול דנר עצמו אין לאסור[יד] מטעם דהוקלה למלותו ולא אסור לטלטלו אלא משום דנעשה בסים לדבר האסור כדאמרינן בסוף פירקין (דף מז.) לריב"א דאי גרס בה[כ] טבל אמאי פריך לרב יוסף מבריתא אחרת[כא] מהך דהכא הוה ליה לאקשויי ועוד דבפרק כל כתבי (לקמן דף קח: ושם) משמע בהדיא דלא גרסי' בברייתא דהכא טבל דלא בשל טבל מיירי דקתני סיפא נזדמנו לו אורחין מביא לו אחר כו' [כב] ונראה לו לפרש [כג] דהלכה שאינה מוציה לא התירו בכל דבר אפילו בדבר הניטל [כד] משום טירחא [כה]:

שאינה מצויה לא התירו. והא דאין נותנין כלי תחת הנר לקבל שמן חשיב הכלה שאינה מוציה [כו] לפי שרגילים לעולם לתת כלי תחת הנר מבעוד יוס [כז] וגילוחות אע"ג דקאמר בסמוך דשכיחי לא שכיחי כולי האי שיחושו לתת שם כלי מבעוד יום ולהכי חשיב לה הכלה מצויה דמבטל

אבל נותן הוא לתוך הקערה או לתוך התמחוי רבי יהודה אומר [ט] לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר: **גמ'** איבעיא להו רבי יהודה אריש קאי ולקולא או דילמא אסיפא קאי ולחומרא ת"ש דתניא רבי יהודה אומר לכל אילפסין הוא נותן לכל הקדירות רותחות הוא נותן חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר סבר רב יוסף למימר מלח הרי הוא כתבלין דבכלי ראשון בשלה ובכלי שני לא בשלה א"ל אביי תני רבי חייא מלח אינה כתבלין דבכלי שני נמי בשלה ופליגא דרב נחמן דאמר רב נחמן צריכא מילחא בישולא כבשרא דתורא ואיכא דאמרי סבר רב יוסף למימר מלח הרי הוא כתבלין דבכלי ראשון בשלה בכלי שני לא בשלה א"ל אביי תני ר' חייא [י] מלח אינה כתבלין דבכלי ראשון נמי לא בשלה והיינו דאמר רב נחמן צריכא מילחא בישולא כבשרא דתורא: **מתני'** [כא] אין נותנין כלי תחת הנר לקבל בו את השמן ואם נתנוה מבעוד יום מותר ואין ניאותין ממנו לפי שאינו מן המוכן: **גמ'** אמר רב חסדא [כב] אע"פ שאמרו אין נותנין כלי תחת תרנגולת לקבל ביצתה אבל כופה עליה כלי שלא תשבר אמר רבה מ"ט דרב חסדא קסבר תרנגולת עשויה להטיל ביצתה באשפה ואינה עשויה להטיל ביצתה במקום מדרון והצלה מצויה התירו והצלה שאינה מצויה לא התירו איתיבי' אביי והצלה שאינה מצויה לא התירו והתניא [כג] נשברה לו חבית של טבל בראש גגו מביא כלי ומניח תחתיה בגולפי חדתי דשביחי דפקעי איתיביה [כד] נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות ניצוצות נמי שביחי איתיביה

אבל נותן הוא לתוך הקערה כו'. מהכא ליכא למידק דעירוי כללי שני מדקתני לא יתן לתוכה תבלין ולא משמעינן דבוותא אפילו שלא יערה על הקערה שתבלין בתוכה דלמדרבה דוק מסיפא דקתני אבל נותן הוא לתוך הקערה ולא קתני מערה[א] על הקערה שתבלין בתוכה ורבינו שמואל מביא ראיה דעירוי כללי שני מהא דקתי'[ב] תמאה גברי[ג] ולר"י נראה דעירוי כללי ראשון ומביא ראיה דבזמיס בפרק דם חטאת (דף לה: ושם) מ"ר אשר תבושל בו אין לי אלא שבישל בו עירה לתוכו רותח מניין תלמוד לומר [אשר תבושל] בו ישבר אלמא דעירוי חשיב מבשל וכירושלמי בפרק כירה[ד] בעי מהו ליתן תבלין מלמטה ולערות עליהן מלמעלה ר' יונה אמר אסור בעירוי ככלי ראשון חייא דר' יונה מן הדא[ה] אחד שבישל בו ואחד שעירה לתוכו רותח ודמי ר' יוסי תמן כלי חרס בולע תבלין אינו מתבשל השיב רבי יוסי בר בון והתניא מניין שבכלי נחשת כן תלמוד לומר ואם בכלי נחשת בשלה אית לן למימר כלי נחשת בלע בתמיה פי' ע"י עירוי אם אינו מבשל לא בלע[ו] אלמא דמסיק דעירוי ככלי ראשון ולא דעירוי לא הוי ככלי ראשון ולא ככלי שני אלא מבשל כדי קליפה דהא קי"ל כשמואל דאמר תתאה גבר דתניא כווחיה בגילא טוין (פסחים עו.) ומ"מ מבשל כדי קליפה דאמר התם תניא כווחיה דשמואל אם נתון טוין או טוין נתוך טוין מדיח ופריך אם נתוך טוין דאדמיקר ליה בלע[ז] אלא אימא אם נתוך טוין קולף טוין נתוך טוין מדיח וכן משמע בשיטה מקבצת ע"ז (דף עו.) דאמר מר [ז] עוקבא זבן יורה מעכו"ס אהדר ליה גדגפא ומסיק כבולעו כך פולטו מה בולעו בגילולות אף פולטו בגילולות ואי עירוי ככלי ראשון [ח] מאי אירע משום דבלע בגילולות אפילו בלע בליעה גמורה פלטו בגילולות שהוא עירוי אלא אלא ולא לא מבשל אלא כדי קליפה ואם עירו רותחים על התרגולת צריכה קליפה וכלי שתשמישו ע"י עירוי כגון קערות יכול להגעילן ע"י עירוי דכבולעו כך פולטו אבל כלי שנתבשל בו אסור לא סגי להגעילו על ידי עירוי[ט] והא דאמר בפרק בתרא דע"ז (דף עד:) דרש רבא עונה אתרמיה[י] דהתם מתמה ע"י עירוי[יא] שאני התם דאותה עונה לא בלעה ע"י רותח[יב]): **לכל** קדרות רותחות הוא נותן. נראה דדוקא בתבלין פליג אבל בשאר דבריס מודה דכלי ראשון מבשל אף כשהעבירו מעל האור: **והיינו** דר"נ. נראה דאף לפי' הקונטרס שפי' [יג] דבכל מקום לריב"א שפירש דבתרא הוא הלך אחר המחמיר ובשל סופרים הלך אחר מחמיר ולר"ת[יג] בשל סופרים אינה אלא דאמרי טפל לגבי לשון ראשון שהוא עיקר[יד] הכא הלכה כליטא בתרא דלליטא קמא פליג בריתה דרבי חייא אדרב האור והמחמיר כליטא בתרא הייינו דרב נחמן[טו] ומתוך כך פסק רבינו שמואל שמותר לתת מלח בתבשיל בשבת אפילו בכלי ראשון שהעבירו מן נחמן ולליטא בתרא הייינו דרב נחמן[טו] כל זמן שהיד סולדת בו תבא עליו ברכה[יד]: **ואם** נתנוהו **מבעוד יום מותר.** הלשון דחוק דהוה ליה למימר אבל מבעוד יוס נותנין: **ואין** נאותין ממנו **לפי** שאינו מן המוכן. אילא לאוקמה כר"ש [יא] דמתיר מותר המשן שנבר ואין ניאותין דקתני הכא היינו כל זמן שדולק [יב] דבמוקלה מחמת מלוה מודה ר"ש כדאמר בגמ' לקמן (דף מה.) אין מוקלה לר"ש אלא שמן שנבר בשעה שהוא דולק הואיל והוקלה למלותו הוקלה לאיסורו ולא שנבר ממש קאמר דהכיא אסור בלאו הכי משום מכבה כדאמר בגילה פ"ב (דף כב. ושם) המסתפק ממנו חייב משום מכבה אלא כלומר שמן המטפטף מן הנר[יג] והטלטול דנר עצמו אין לאסור[יד] מטעם דהוקלה למלותו ולא אסור לטלטלו אלא משום דנעשה בסים לדבר האסור כדאמרינן בסוף פירקין (דף מז.) לריב"א דאי גרס בה[כ] טבל אמאי פריך לרב יוסף מבריתא אחרת[כא] מהך דהכא הוה ליה לאקשויי ועוד דבפרק כל כתבי (לקמן דף קח: ושם) משמע בהדיא דלא גרסי' בברייתא דהכא טבל דלא בשל טבל מיירי דקתני סיפא נזדמנו לו אורחין מביא לו אחר כו' [כב] ונראה לו לפרש [כג] דהלכה שאינה מוציה לא התירו בכל דבר אפילו בדבר הניטל [כד] משום טירחא [כה]:

שאינה מצויה לא התירו. והא דאין נותנין כלי תחת הנר לקבל שמן חשיב הכלה שאינה מוציה [כו] לפי שרגילים לעולם לתת כלי תחת הנר מבעוד יום [כז] וגילוחות אע"ג דקאמר בסמוך דשכיחי לא שכיחי כולי האי שיחושו לתת שם כלי מבעוד יום ולהכי חשיב לה הכלה מצויה דמבטל

אבל נותן הוא לתוך הקערה כו'. כעין קערה גדולה שמערה כל האילפס לתוכה ומשם מערה לקערות: ר' יהודה אומר לכל וכו'. בגמ' מפרש אהי קאי אכלי ראשון או אכלי שני: חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר. שהן מבשלין את התבלין בשהן רותחין: ליר. הטוטן מן הדגים כשכובשים אותן במכבש: גמ' אריש קאי. אאילפס דקא אסר ת"ק וקאמר ר' יהודה לכל אילפסין הוא נותן דכלי ראשון לא מבשלי: או דילמא אסיפא קאי. אקערה ואמחוי דקא שרי ת"ק וקא אמר ליה רבי יהודה בכל קערות ואמחויין מודינא לך חוץ מדבר שיש בו חומץ ואפילו כלי שני נמי לא: דבכלי ראשון נמי לא בשלה. ומותר ליתן ואפילו בכלי ראשון משהעבירו מן האור: מתני' אין נותנין. בשבת: כלי אחת הנר. לקבל בו שמן המטפטף משום דשמן מוקלה הוא וקסבר אין כלי ניטל בשבת אלא לצורך דבר המיטל. אי נמי קסבר אסור לנטל כלי מהיכנו להושיב כלי במקום שלא יוכל עוד ליטלו [ד] משום דהוי כקובע לו מקום ומחברו בטיט ודמי למלאכה וכלי זה משיפול בו השמן המוקלה יהא אסור לטלטלו: מוכר. לחייבה שם: ואין ניאותין. בהנין: גמ' אע"פ שאמרו אין נותנין כלי אחת הרגולת לקבל ביצתה. כשהיא מטילתה במקום מדרון שמא תתגלגל ותשבר. ומדיוקא דמתניתין שמעינן לה דדמי לנותן כלי תחת הנר לקבל בו שמן: אבל כופה עליה כלי. ולא תימא אין כלי ניטל אלא לצורך דבר המיטל: נאשפה. ויש לחוש שמא תשבר ברגלי אדם וכופה עליה כלי: והצלה מצויה התירו. לטלטל כלי לצרכה ואף על פי שהבילה דבר שאינו ניטל בשבת: שאינה מצויה. כגון מדרון וטיפטוף דשמן דמתמי': נשברה לו חבית של טבל גרסינן: מביא כלי. ואף על גב דטבל דבר שאינו ניטל הוא וחבית לא שכיחא דפקעה: גולפי. חביות: נותנין כלי. מתניתין היא ומותיב ליה מינה: גילולות. שלהבת הנוטפת מן הנר כדי שלא יהלך מה שתחתיה ואע"ג גילולות לא מיטלטלי ולא שכיחי: איתיביה

אבל נותן הוא לתוך הקערה. דכלי שני אינו מבשל: תמחוי. כעין קערה גדולה שמערה כל האילפס לתוכה ומשם מערה לקערות: ר' יהודה אומר לכל וכו'. בגמ' מפרש אהי קאי אכלי ראשון או אכלי שני: חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר. שהן מבשלין את התבלין בשהן רותחין: ליר. הטוטן מן הדגים כשכובשים אותן במכבש: גמ' אריש קאי. אאילפס דקא אסר ת"ק וקאמר ר' יהודה לכל אילפסין הוא נותן דכלי ראשון לא מבשלי: או דילמא אסיפא קאי. אקערה ואמחוי דקא שרי ת"ק וקא אמר ליה רבי יהודה בכל קערות ואמחויין מודינא לך חוץ מדבר שיש בו חומץ ואפילו כלי שני נמי לא: דבכלי ראשון נמי לא בשלה. ומותר ליתן ואפילו בכלי ראשון משהעבירו מן האור: מתני' אין נותנין. בשבת: כלי אחת הנר. לקבל בו שמן המטפטף משום דשמן מוקלה הוא וקסבר אין כלי ניטל בשבת אלא לצורך דבר המיטל. אי נמי קסבר אסור לנטל כלי מהיכנו להושיב כלי במקום שלא יוכל עוד ליטלו [ד] משום דהוי כקובע לו מקום ומחברו בטיט ודמי למלאכה וכלי זה משיפול בו השמן המוקלה יהא אסור לטלטלו: מוכר. לחייבה שם: ואין ניאותין. בהנין: גמ' אע"פ שאמרו אין נותנין כלי אחת הנר לקבל בו את השמן ואם נתנוה מבעוד יום מותר ואין ניאותין ממנו לפי שאינו מן המוכן: גמ' אמר רב חסדא [כב] אע"פ שאמרו אין נותנין כלי תחת תרנגולת לקבל ביצתה אבל כופה עליה כלי שלא תשבר אמר רבה מ"ט דרב חסדא קסבר תרנגולת עשויה להטיל ביצתה באשפה ואינה עשויה להטיל ביצתה במקום מדרון והצלה מצויה התירו והצלה שאינה מצויה לא התירו איתיבי' אביי והצלה שאינה מצויה לא התירו והתניא [כג] נשברה לו חבית של טבל בראש גגו מביא כלי ומניח תחתיה בגולפי חדתי דשביחי דפקעי איתיביה [כד] נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות ניצוצות נמי שביחי איתיביה

עין משפט נר מצוה

לז א מיי' פכ"ב מהל' שבת הלכה ו טוש"ע א"ח סימן שיח סעיף ט:

לח ב מיי' פכ"ח מהלכות שבת הלכה כג ופ"ח הלכה יג סמג לאוין קס טור שו"ע א"ח סימן רפה סעיף ג:

לט ג מיי' פכ"ח שם סמג שם טור ושו"ע א"ח סימן מז סעיף ו וסימן שכב סעיף ו וסי' תקיג סעיף ד:

מוסף תוספות

א. מאילפס. תוס' זמיס לה: ד"ה עירה. ב. כשמואל דאמר. תוס' זמיס לה: ד"ה עירה. ג. ואי עירוי מבשל א"כ עילאה גבר. תוס' הרא"ש. והיה מתיר מתוך כך לערות רותחין מכלי"ר על התרנגולת כדי למולגה. תוס' זמיס לה: ד"ה עירה. ד. משמע דעירוי ככלי"ר. תוס' זמיס לה: ד"ה עירה. ה. וכלי חרס אשר תבושל בו ישבר וכו' מ"מ. תוס' הרא"ש. ז. דמשמע לי' לר' יוסי בר בון דנהי דאיכא לאפלוגי בין בליעה לבשול ה"מ בכלי חרס שבליעתו קלה, אבל בכלי נחשת שקשה לבלוע, אין מבליע בו אלא חום שהוא ראוי לבשל, ומדשתק ר' יוסי, אלמא קבלה מינה. פי' הר"ן. השתא מדמי התם כמו שבולע ע"י עירוי, כמ"כ מבשל ע"י עירוי, ש"מ מדתניא כווחיה דר' יונה. תוס' זמיס לה: ד"ה עירה. ז. פי', קודם שיצטנן חום שלמעלה, נבלע ממנו מקצת בתחתון. ומשני. תוס' זמיס לה: ד"ה עירה. ח. שאין מבשל אלא כדי קליפה וכו' וגם אין לו כח להפליט אלא כדי קליפה ולא כל האיסור הבלוע בדופני הכלי מעבר לעבר. לפ"ש. [אלא] צריך הגעלה בכל"ר. הגהות אשר"י. ט. ונעוה היינו גת. פי' הר"ן. אלמא עירוי ככל"ר. תוס' זמיס לה: ד"ה עירה. י. שהרי הגת גדולה לתחתה לתוך יורה מרותחת כדי להגעילה, אלא ע"כ ע"י עירוי קאמר. תוס' ע"ז עד: ד"ה דרש. והשיבה הגעלה. לפ"ש. יא. ועוד מייתי ר"ת ראיה. תוס' זמיס לה: ד"ה עירה. יב. ששפכו ע"ג קמח אע"פ שנשפכו לכלי שני, אלמא עירוי ככלי ראשון, מיהו קשה היכי פטר הא אינו מבשל אלא כדי קליפה לשמואל דאמר תתאה גבר דק"ל בווחיה. ריא"ל. תוס' זמיס לה: ד"ה עירה. יג. בדאורייתא לחומרא. תוס' ע"ז ז. ד"ה קמא. יד. והלכה כליטא בתרא. תוס' ע"ז ז. ד"ה כמ"ל. טו. דכיון דר"נ לחרוייהו לישני אזיל לקולא אית לן למינקט ההוא לישנא דהוי כר' חייא, דלא נוקים לר"נ דהוא בתרא וגברא רבה, דפליג אדר' חייא. רעק"א. טז. אפי' בכל"ש. מרדכי. יז. הואיל ואיכא איסורא דאורייתא בבישול. מרדכי. יח. בערוך שהגר דולק ומצוותו קיימת, אף שמן המטפטף (ש)ממנו עומד באיסורו. תוס' הרא"ש. יט. בשעה שהוא דולק. תוס' הרא"ש. כ. בהאי קמייתא. תוס' הרא"ש. כא. דהך ברייתא דפריך מינה לרב יוסף לקמן בשמעתין דקתני בה אם שבל לא מתניא בהאי לישנא אלא הכי קתני 'חבית של טבל שנשברה'. תוס' הרא"ש. כב. אלמא מידי דחזי לאורחים הוא. ריטב"ש. ואי בטבל, אורחים מאי בעו ליה. המכ"ן. כג. [ד]בדבר המעושר מיירי. הר"ן. [ה]הצלה מצויה התירו לטרוח בשבת, [ואפילו לטלטל דבר הניטל לצורך דבר שאינו ניטל. ריטב"ש], אבל. תוס' הרא"ש. כד. וכ"ש לדבר שאינו ניטל. ריטב"ש. כה. אלא א"כ הוא לצורך שבת. רשב"ש. כו. לא משום דטפטוף לא שכיח, אלא אדרבה. רשב"ש. כז. שהוא עשוי לטפטף. רשב"ש.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אבל. מאי איריא משום דבלע בניצוצות. ק"ל דלעמעיך אף אם עירוי לא הוי כ"כ היינו בעירוי על גוון אבל הכא דהעירוי על גופה סלקי שמא אם. אף אם היה העירוי מגוון נמס היה אם דמתאי גבר מכ"ש בעירוי מכ"ל על כ"ר וה' ליה עיי. שם ד"ה ואין נאותין דבמוקצה מחמת מצוה מודה ר"ש. וכיון דאיכא לאו לאכלו ממש כאותה שעה הוי מוקצה בעצמותו כדין כל מאכל שאינו חזי לאכלם. עי' מגא"ש רים סימן תקנ"ו וזקן בעלעול הגר בשמה שהוא דולק לבאר זהו מדינא מותר אלולי שעמא דבסים ולק"מ קושית המהרש"ל:

תוס' ישנים

א) ל"נ לתמאי שיעשה מאם למטה והיא של מרם יא דבפ' כל שעה אינה למ"ד זה חה לפטור המעשה והמלטה ומוגלגלין יב והייני בשם למלוס כשיטה מלה ולהכי כין תתאה גבר כין עילאה גבר מבשל כדי קליפה וכגר ליה משיעול מלה:

רבינו חננאל

ר' יהודה אומר לכל הוא נותן כו'. אסיקנא ר' יהודה אריש, דקתני האילפס והקדירה שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין, התם פליג ומקיל הוא, דתניא ר"י אומר לכל אילפסין רותחין [הוא נותן], לכל קדירות רותחין הוא נותן, חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר. מלח כתבלין הוא אי לא. ואסקינא כדתני ר' חייא מלח אינו כתבלין דבכלי ראשון נמי לא בשלה, והיינו דרב נחמן דאמר צריכה מילחא בשולי כבשרא דתורא, ש"מ כי נותן מלח בתבשיל בשבת ואפילו בכלי ראשון אינו בישול. מתניתין אין נותנין כלי תחת הנר לקבל בו את השמן כו'. אמר רב חסדא אע"פ שאמרו אין נותנין כלי תחת התרנגולת כו'. כלומר אפילו אם עומדת במקום מדרון ורואין כיון שתלד תיפול הביצה במקום מדרון ותשבר, לא התירו לו להטיל תחתיה כלי לקבלה לביצה כדי שלא תישבר, שזה לילד התרנגולת במקום מדרון דבר שאינו מצוי הוא, ומשום אחת שנזדמנה לה כך לא חיישי לה. אבל כיון שדרך רוב התרנגולת להטיל ביציה לאשפה התירו לכפות על אותה ביצה כלי בשביל שלא תשבר. וזהו פירוש הצלה מצויה התירו הצלה שאינה מצויה לא התירו. ואקשינן והצלה שאינה מצויה לא התירו, והא חבית שנשברה בראש גגו כו'. נמי מילתא דשכיחא היא

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

איתיביה כופין קערה. של חרס על גבי הנר כו׳: **גחיני.** נמוכין: **וכן קורה שנשברה כו׳.** משנה היא לקמן: **שנשברה.** בשבת: **ארוכות המטה.** לימוש"ם: **בספסל.** דכלי הוא ומותר לטלטלו: **בכשורי חדסי.** אלא נבדקו עדיין וכשמכניס משם הבית עליהן שהיו נתין על גגותיהן בטיט שכיחי דפקעי: **אחת הדלף.** לקבלו: **טעמא דרב חסדא.** דאין נותנין כלי מתת התרגולת: **מפני שמבטל כלי מהיכנו.** שהיה מוכן מתחלה לטלטלו ועכשיו עושהו מוקצה: **מוכן הוא.** שאין בו מוקצה אלא מיסורו ואם בא אחד ועבר על דברי חכמים שאסרו לתרוס בשבת ותיקנו מתוקן ומותר לטלטלו ולאוכלו הלכך לאו מבטל כלי מהיכנו חשיב ליה: **אין בהן ממש.** ומותר ליטלן אחר שנפלו לתוכו: **וכן קורה כו׳.** קס"ד שמהדקו שם ואינו יכול שוב ליטלו: **הרהור.** לשתיה. כל אלו משניות הן: **כל בין השמשות.** אבל נתנו שם משמשיכה מותר ליטלו אם אין האפרוחים עליו: **צריך למקומו.** להשתמש במקום הכלי. ומתוך שיכול ליטלו לצורך מקומו מוליכו למקום שירלה: **לכסות בה אם הכלי.** לאפוקי: **על גבי אבנים.** מפני הגשמים שלא ימחו או לא יקבלו סיד מאחר שברויות במים: **מקורזלות.** דאשן חד ולאויות לקיעות דהוי דבר המיטל: **למיזגו.** להשען. שכל הסמוכה כך היתה יושב קלת ונשען קלת על שמאלו: לאיכא

איתיביה [ג]כופין קערה על הנר שלא יאחז בקורה בבתי גחיני דשכיח בהו דליקה [ג]וכן קורה שנשברה סומכין אותה בספסל ובארוכות המטה בכשורי חדתי דעבידי דפקעי [ד][ז]נותנין כלי תחת הדלף בשבת בבתי חדתי דשכיחי דדלפי רב יוסף אמר היינו טעמא דרב חסדא [א]משום [ט]דקא מבטל כלי מהיכנו איתיביה אביי [י]חבית של טבל שנשברה מביא כלי אחר ומניח תחתיה א"ל [ג][ח]טבל מוכן הוא אצל שבת שאם עבר ותקנו מתוקן [ח][ט]נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות א"ר הונא בריה דרב יהושע ניצוצות אין בהן ממש [ג]וכן קורה שנשברה סומכין אותה בספסל או בארוכות המטה דרפי דאי בעי שקיל ליה נותנין כלי [י]תחת הדלף בשבת בדלף הראוי [ג][כ]כופין [א]את הסל לפני האפרוחין שיעלו וירדו קסבר מותר לטלטלו והתניא [י]אסור לטלטלו [ל]בעודן עליו והתניא אע"פ שאין עודן עליו אסור א"ר אבהו בעודן עליו כל בין השמשות מיגו דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכולי יומא א"ר יצחק כשם שאין נותנין כלי תחת תרנגולת לקבל ביצתה כך אין כופין עליה כלי בשביל שלא תשבר [ג]קסבר אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת מיתיבי כל הני תיובתא ושני בצריך למקומו תא שמע [ג]אחת ביצה שנולדה בשבת ואחת ביצה שנולדה ביום טוב אין ממטלטלין לא לכסות בה את הכלי ולסמוך בה כרעי המטה אבל כופה עליה כלי בשביל שלא תשבר הכא נמי בצריך למקומו [מ]ת"ש פורסין מחצלות על גבי אבנים בשבת באבנים מקורזלות דחזיין לבית הכסא ת"ש [ג]פורסין מחצלות על גבי לבנים בשבת דאישתיור מבנינא דחזיין למיזגא עלייהו ת"ש [ד]פורסין מחצלת על גבי כוורת דבורים בשבת בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ובלבד שלא יתכוין לצוד הכא במאי עסקינן דאיכא דבש א"ל רב עוקבא ממישן לרב אשי תינה בימות החמה דאיכא

דמבטל כלי מהיכנו. בפרק במה מדליקין [ס] פירש בקונטרס דאסור משום דמתחזי כסותר וכאן פירש דחשיב כאלו מחברו שם בטיט: **טבל מוכן הוא אצל שבת.** אף על פי שאסור לטלטלו כדתנן בפרק מפנין (לקמן קכו:) מ"מ לא חשיב מבטל כלי מהיכנו כיון דאם עבר ותיקנו מתוקן[א] ק' לרשב"א דתנן במסכת תרומות בפ"ב (משנה ג) ומייתי לה בהגיזקין (גיטין נד.) המעשר בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל ולישנא דקאמר הכא אם עבר ותיקנו משמע במזיד מדלא קאמר [ט]אשם שגג ותיקנו ומראה דנקט עבר כגון דלית ליה פירי אחריני דאמר בגיטין בפרק י"ט (דף יח:) דאפילו במזיד יאכל עוד הקשה בפרק בתרא (דף קנד:) תניא היתה בהמתו טעונה טבל ועשתה מתיר את האבנים והקשים נופלים ואע"פ [ב]שאשתברין משמע דאסור להניח תחתיהן כרים וכסתות אלמא טבל גלו מוכן הוא ואור"י דאף על פי שאשתברין לא קאי אטבל אלא אעשתה ועוד הקשה כי היכי דאמר דאם עבר ותיקנו מתוקן ה"נ כשמניח כלי תחת תרנגולת לקבל ביצתה נימא שאם עבר והסיר הביצה מותר הכלי לטלטל ואם כן ביטלא תורת ביטול כלי מהיכנו ולאו פירכא היא[ג] דהא כמו שהכלי עם הביצה אין לה היתר[ד] אבל טבל יש לו היתר על ידי תיקון[ה] ועוד הקשה היכא דאית ליה פירי אחריני בשוגג אמאי יאכל נימא מגו דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכולי יומא ועוד מ"ש דהכא אמר דאם עבר ותיקנו מתוקן ובביצה כפ' אין לדין (דף כו: ושם) גבי בכור לר"ש דאמר אין רואין מומין בי"ט אמר שאם עבר וביקרו אינו מבוקר ואלא בר אומני דאמר בשוגג מבוקר אמרינן התם דליתא דמשום ותני[א]: **כופין את הסל.** לעיל לא מצי פריך מינה[ו] דהכלה מצויה היא[ז]: **בעודן עליו.** אבל אחר שירדו מותר לטלטלו נראה לר"י דקסבר אין מוקצה לאחי שבת דלמ"ד בפ' אין לדין (ביצה כו: ושם) דיש מוקצה אסור לטלטלו אף אחר שירדו וקשה לרשב"א למ"ד יש מוקצה לאחי שבת אמאי כופין את הסל לפני האפרוחים והא מבטל כלי מהיכנו[א] וקי"ל דאסור לבטלו בכסוף פירקין[ע] פריך סתמא דהש"ס והא קא מבטל כלי מהיכנו[ב] וכן בפ' מפנין (לקמן קכח:)[ג] ובפ' בתרא (דף קנד:) פריך אליבא דרב חונא אע"ג דלא מצינו שהיה סובר כן משמע דלכ"ע אסור לבטל כלי מהיכנו וכן אפרש בסמוך וי"ל דלמ"ד יש מוקצה לאחי שבת הך דכופין את הסל מוקי כר"ש דלדידיה ודאי שרי לטלטל הסל כשירדו לאפר' מיגו דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכולי יומא לית ליה דהא מתיר להשתפך מן הגר שכבה[ד] א"נ דיש מוקצה לאחי שבת היינו לאכילה ולא לטלטול[ד] ואע"ת רב יוסף דמפרש מתני' משום דאסור לבטל כלי מהיכנו לא אתיא מתני' כר"ש דלדידיה לא מבטל כלי מהיכנו כיון דשרי לאחר שבכה כי היכי דלא תשבינן הכא כפיית הסל ביטול כלי משום דשרי אחר שירדו וי"ל דלא דמי דהכא ודאי לא תשיב ביטול כלי כי מיד כשבאו על הסל בידו להפריחם ולהכריחם משם: **בעודן עליו כל בין השמשות.** פירש"י דאם לא לא מיגו דאיתקצאי לבין השמשות כדמוכח בפ' אין לדין (ביצה כו:) דפריך ר' זירא למ"ד יש מוקצה לאחי שבת והא פולין ועדשים דמבשלים בי"ט ומעיקרא חזו לכוס כי שדיניהו בקדרה איתמר (ה) אידחו להו גמר [ה]בישולייהו אישתרו להו מ"ל אבי ולטעמיך תקשי לך קדירות דשבת ומעיקרא חזו לכוס כי שדיניהו בקדרה איתמר (ה) אידחו להו גמר [ה]בישולייהו אישתרו להו מ"ל אבי ולטעמיך תקשי לך קדירות דשבת בין השמשות רותחות הן ולאוכלם קא אכלין מיניה אלא גמרו בידי אדם לא קמבעיא ליה כי קא מיבעיא ליה גמרו בידי שמים[ט] וי"ל דאאבי קדירות אם הוה צריך להו בין השמשות היה מקררן[ט] וכן פולין ועדשים רלונו שיתבשלו בלא שום דיחוי אבל הכא רלונו היה שיעלו האפרוחין על הסל שלכך כפאו והכי שעה אחת הקלה אותו לצרכן ומיגו דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכולי יומא: **ושני ליה בצריך למקומו.** הכיא לנותנין כלי תחת הדלף[ד] אינה נמי לשנויי בדלף הראוי כדשני לעיל ובפרק משילין (ביצה לו. ושם) משני ליה הכי לרבי יצחק דאמר לר"י מ"ש דגבי שמן תנא אין נותנין וגבי ביצות נותנין בתרוייהו הוה מצי למתני נותנין בצריך למקומו או בתרוייהו אין נותנין בתין צריך למקומו ונראה לר"י דמעיקרא אשמעינן דאין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת וגבי ביצות דנתר הכי אשמעינן דבצריך למקומו שרי אי נמי ר' יצחק[ח] אית ליה[ט] נמי דאסור לבטל כלי מהיכנו ולהכי גבי שמן אין נותנין אפילו בצריך למקומו ולרב חונא נפרש בסמוך דאית ליה נמי תרוייהו אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל ואסור לבטל כלי מהיכנו[ב] ואם נאמר דלרב יוסף לא אתיא מתניתין כר"ש דיון לדלדילה מותר לאחר שבכה לא חשיב ביטול כלי אם כן מצינן למימר דאפילו רבה אית ליה דאסור לבטל כלי מהיכנו ואיצטריך למימר דהלכה שאינה מצויה לא התירו כדי לאותקמה מתניתין[א] כר"ש וא"ת מאי צריך בכל הני משניות דאשמעינן דבצריך למקומו שרי ויש לומר לגבי ביצות איצטריך לאשמעינן דלא תימא אפילו בצריך למקומו אסור משום דלמא אתי לכבויי וכן ההיא דכופין קערה אלא תמוה כו' והכיא דקוטב שנשברה נראה לרשב"א דאיצטריך לאשמעינן דלא תיסיגן שמא יעלה את הקורה דאסור להעלות כדתנן בפ' שואל (לקמן קנח:) וכן קורה שנשברה סומכין אותה כו' לא אתעלה אלא שלא תשבר **כופה עליה כלי שלא תשבר כו'.** כל הנהו דמייתי ידע המקשה דמני לשנויי בצריך למקומו אלא ברוחה לידע אם יש לתרץ בענין אחר[ב]: **דאיתור מבניינא.** כדאמר לקמן בפ' כל הכלים (דף קכד:) הני לבני דאיתתי מבניינא שרי לטלטוליהו: **לחשיב**

אלא בעבירה שיש בה מעשה, דאילו תקון טבל אפשר במחשבה, שנותן עיניו בצד זה ואוכל מצד אחר. ריטב"ם. [ד]לר"ב יוסף דמפרש שעמא דמתני' משום בטול כלי מהיכנו לא אתיא מתני' כר' שמעון, דלדידיה לא מבטל כלי מהיכנו. תוס' הרא"ש. [ה]כדאיתא לקמן. רשב"ם. [ו] בפתילה הצריכה הבהוב. תוס' הרא"ש. [ז] כי זה דבר רגיל ומצוי הוא. ריטב"ם. [ח] בשבת אינו מבוקר. תוס' הרא"ש. [ט] אם לא אמרי' גמרו בידי אדם מיגו דאתקצי בין השמשות. תוס' הרא"ש. [י] אומכלן מיד, ולא ניחא ליה במה שהם רותחות. תוס' הרא"ש. [יא] דאפי' לאחר שירדו אסור לטלטלו כיון דאתקצי בשבת שעה אחת. תוס' הרא"ש. [יב] גבי נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות. תוס' הרא"ש. [יג] גבי הא דקאמר רב יהודה בהמה שנפלה לאמת המים מביא כרים וכסתות ומניח התחתיה, ופריך והא מבטל כלי מהיכנו. תוס' הרא"ש. [יד] במוקצה לטלטול אין מוקצה לאחי שבת כשלא היו עליו כל ביה"ש דליכא מיגו. ריטב"ם. [טו] אלמא לא אמרי' גמרו בידי אדם מיגו דאתקצי בין השמשות. תוס' הרא"ש. [טז] [אוכלן מיד, ולא ניחא ליה במה שהם רותחות. תוס' הרא"ש. [יז] תרתי. ריטב"ם. [יח] חדא שאין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת דקאמר הכא בהדיא, ואידך. ריטב"ם. [יט] כי הגך מתני' דמוקמי' להו בצריך למקומו, לאו למימרא דסגי לי' בהכין, דאכתי אצטריך לן למימר בהו כל הני פירוקי דפריק בהו רב יוסף משום דלא יבטל כלי מהיכנו. רשב"ם. [כא] אפי'. תוס' הרא"ש. [כב] דהא בהנהו דמייתי בסמוך אית לי' שינויא אחרינא. תוס' הרא"ש.

[ע] ע"ש כאן ופי' אחר בצריך למקום כביצה ניטב.

מ א מיי' פכ"ה מהלכות שבת הלכה כג סמג לאוין סה טור שו"ע סי"ש סימן שי סעיף י:

מא ב מיי' שם הל' כה:

מב ג מיי' שם טוש"ע סי"ש סימן שיג סעיף ז:

מג ד מיי' שם הלכה כד טוש"ע סי"ש סימן שלא סעיף ח וסימן תקכה סעיף ג:

מד ה ו מיי' שם הלכה כה סמג שם טוש"ע סי"ש סימן שם סעיף לט:

מה ז מיי' וסמג שם טוש"ע סי"ש סימן שט"ז סעיף ד:

הגהות הב"ח

(**א**) תוס' ד"ה בעודן וכו' כי שדיניהו בקדר' אידחו כל"ל ותיבת מיתם נמחק:

לעזי רש"י

לימוג"ש. יבולים (מלוטות אורך בעגלה, מטה וכר').

מוסף רש"י

כופין קערה על הנר. לכתחילה, ולא שיכבה את הנר, ואשמעינן דכלי ניטל לצלת דבר שאינו ניטל בשבת (לקמן קז.), ובלבד שלא יכבה (לקמן קכא.). **בספסל.** שהרי תורת כלי עליו (לקמן קנא.). **תחת הדלף.** לקבלו מתוכו מפני עוקף הבית (ביצה לה:). **דקא מבטל כלי מהיכנו.** דדומה לסותר כיון (לקמן קכח: קנד:). **שאם עבר ותקנה מתוקן.** כיון דהנבנסת תרומה ומעשר מלאוכליהם בשבת שרי, אין זה מוקצה מחמת איסור (ביצה לד:). **בדלף הראוי.** שהן נלוין ולאוין לבהמה (שם לז.). **ולסמוך בה.** זוקפה כנגד חודה ומוטן בה (שם ג.). **אבל כופה עליה כלי.** ולא על גב הסיל אינה ניטלת, מטלטלין את הכלי לגזרה (שם). **על גבי אבנים.** שנעוצין לגנין וכשהן מטלטלתן לגיך לחזור ולנגגן, שאינן מוקצה את הטיט יפה והכנין שוהה ניטב (שם לז.).

תוס' ישנים

(**א**) חס לא לקשות ו דלר"ש אמאי תשיב דמתניתין ניטל כלי מהיכנו הא עבר וכיבה מותר דשמן ז כמו גבי עבל שאם עבר כו' וי"ל שם"ה דמיבוי איסורא דאורייתא ז ולא אמר ביה שאם עבר כו':

מוסף תוספות

א. אשתכח דקליש איסוריה ולא חשבינן ליה כמבטל כלי מהיכנו. רשב"ם. ב. הכלים שהטבל בתוכן כגון חבית מלאה יין ושמן של טבל. תוס' הרא"ש. ג. דאגן הכי קאמרי', שיש לכלי זה שעת הכושר אפי' בעוד שאותו דבר שנאסר הוא עליו. מי' הר"ן. ד. [ז]מקרי ביטול כלי מהיכנו. תוס' הרא"ש. ה. פי' לפירושם, דכיון שהאיסור הגורם ליאסר הכלי הוא דבר שיש לו תקנה (ו)לצאת מאיסורו בלי שום מעשה, אין בו כח לחשוב הכלי מבוטל מהיכנו מחמתו ואפי' בעודו עליו, דלא אלים איסוריה, משא"כ בביצה שא"א להתיר איסורה בו ביום וגם גופו של כלי לא יהא מותר

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות